

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2018/19:SfU11

Föräldrapenning för fler familjekonstellationer och reserverad grundnivå

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen delvis antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken och antar regeringens förslag till lag om ändring i föräldraledighetslagen.

Regeringen föreslår att en förälders sambo ska likställas med en förälder vid tillämpningen av bestämmelserna om föräldrapenningsförmåner också i de fall föräldern och sambon inte har varit gifta med varandra eller inte har eller haft barn tillsammans. Vidare föreslås att en förälders sambo ska ha rätt till ledighet från arbetet i motsvarande fall. Dessutom föreslås att vissa begrepp i föräldraledighetslagen ska formuleras om för att bättre stämma överens med begrepp i föräldrabalken och socialförsäkringsbalken.

Slutligen föreslås att dagar med föräldrapenning på grundnivå ska ingå i den tid för vilken en förälder inte kan lämna över sin rätt till föräldrapenning (den s.k. reserverade tiden). Med anledning av yrkanden i följdmotioner föreslår utskottet att riksdagen avslår regeringens förslag i denna del. Därmed tillstyrker utskottet motionerna 2018/19:70 (M), 2018/19:61 (SD) yrkande 1 och 2018/19:66 (KD) yrkande 1.

Utskottet avstyrker övriga yrkanden i följdmotionerna.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2019.

I betänkandet finns tre reservationer (S, SD, V, KD, L, MP) och ett särskilt yttrande (C).

Behandlade förslag

Proposition 2018/19:276 Föräldrapenning för fler familjekonstellationer och reserverad grundnivå.

Fem yrkanden i tre följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Föräldrapenning för fler familjekonstellationer och reserverad grundnivå	5
Reservationer	10
1. Föräldrapenning för fler familjekonstellationer och reserverad grundnivå, punkt 1 (S, V, L, MP)	10
2. Överföring av föräldrapenningsförmåner, punkt 2 (SD)	10
3. Överföring av föräldrapenningsförmåner, punkt 2 (KD)	11
Särskilt yttrande	12
Föräldrapenning för fler familjekonstellationer och reserverad grundnivå, punkt 1 (C)	12
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	13
Propositionen	13
Följdmotionerna	13
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	14

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Föräldrapenning för fler familjekonstellationer och reserverad grundnivå

Riksdagen

a) avslår regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken i de delar det avser 12 kap. 17 § och antar lagförslaget i övrigt.

b) antar regeringens förslag till lag om ändring i föräldraledighetslagen (1995:584).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:276 punkt 2 och motionerna

2018/19:61 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:66 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 1 och

2018/19:70 av Johan Forssell m.fl. (M) samt

bifaller delvis proposition 2017/18:276 punkt 1.

Reservation 1 (S, V, L, MP)

2. Överföring av föräldrapenningsförmåner

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:61 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 2 och

2018/19:66 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 2.

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (KD)

Stockholm den 15 november 2018

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Johan Forssell

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Johan Forssell (M), Rikard Larsson (S), Carina Ohlsson (S), Katarina Brännström (M), Teresa Carvalho (S), Solveig Zander (C), Elisabeth Björnsdotter Rahm (M), Julia Kronlid (SD), Kadir Kasirga (S), Björn Petersson (S), Emma Carlsson Löfdahl (L), Maria Ferm (MP), Arin Karapet (M), Christina Høj Larsen (V), Linda Lindberg (SD), Pia Steensland (KD) och Anne Oskarsson (SD).

Redogörelse för ärendet

I december 2017 lämnade utredningen om en modern föräldraförsäkring sitt slutbetänkande Jämställt föräldraskap och goda uppväxtvillkor för barn – en ny modell för föräldraförsäkringen (SOU 2017:101). En arbetsgrupp inom Socialdepartementet har därefter utarbetat en promemoria med lagförslag och konsekvenser av förslaget att även dagar med föräldrapenning på grundnivå ska ingå i den tid för vilken en förälder inte kan lämna över sin rätt till föräldrapenning, den s.k. reserverade tiden (S2017/07382/FST). En arbetsgrupp inom Socialdepartementet har också utarbetat en promemoria med kompletterande konsekvensbeskrivningar med anledning av bl.a. förslaget om att slopa kravet på tidigare äktenskap eller gemensamma barn för en sambo i 1 § föräldraledighetslagen (S2018/01985/FST).

Lagförslagen har granskats av Lagrådet.

En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Föräldrapenning för fler familjekonstellationer och reserverad grundnivå

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om att en förälders sambo ska likställas med förälder i fler fall än i dag när det gäller föräldrapenning och föräldraledighet. Riksdagen avslår regeringens förslag om att även föräldrapenning på grundnivå ska ingå i den s.k. reserverade tiden.

Riksdagen bifaller därmed motionerna 2018/19:70 (M), 2018/19:61 (SD) yrkande 1 och 2018/19:66 (KD) yrkande 1.

I övrigt avslås motionsyrkanden om överföring av föräldrapenningsförmåner.

Jämför reservation 1 (S, V, L, MP), 2 (SD) och 3 (KD) samt det särskilda yttrandet (C).

Gällande ordning

Begreppet förälder

En försäkrad förälder som vårdar barn under tid när han eller hon inte förvärvsarbetar eller avstår från förvärvsarbete har rätt till föräldrapenning (12 kap. 2 § socialförsäkringsbalken, förkortad SFB).

Vem som är förälder följer av reglerna i 1 kap. föräldrabalken.

Enligt 11 kap. 4 § SFB likställs följande personer med en förälder vid tillämpning av bestämmelserna om föräldrapenning: förälders make som stadigvarande sammanbor med föräldern, förälders sambo som tidigare har varit gift med eller har eller har haft barn med föräldern, särskilt förordnad vårdnadshavare som har vård om barnet och blivande adoptivförälder.

När det gäller tillfällig föräldrapenning likställs med en förälder även följande personer: förälders sambo i annat fall än som avses i 11 kap. 4 § SFB och familjehemsförälder (11 kap. 5 § SFB).

Föräldrapenningnivåer

Föräldrapenning kan lämnas på sjukpenningnivå, grundnivå eller lägstanivå (12 kap. 18 § SFB). Föräldrapenning på sjukpenningnivå lämnas till föräldrar som är försäkrade genom arbete. Föräldrapenning på grundnivå innebär att även föräldrar med låg eller ingen arbetsinkomst får viss ekonomisk ersättning. Föräldrapenning på lägstanivå lämnas till föräldrar som är försäkrade för

bosättningsbaserad föräldrapenning och avser tid då föräldrapenning inte får lämnas på sjukpenningnivån eller grundnivån (12 kap. 21–24 §§ SFB).

Vid ett barns födelse eller adoption kan föräldrapenning lämnas under totalt 480 dagar. För de första 180 dagarna med rätt till föräldrapenning för vård av ett barn kan förmånen lämnas på antingen sjukpenningnivån eller grundnivån. Efter 180 dagar kan förmånen lämnas för 210 dagar på antingen sjukpenningnivån eller grundnivån och för 90 dagar på lägstanivån (12 kap. 19 § SFB).

Reserverade föräldrapenningdagar

Föräldrapenningen är delad lika mellan föräldrarna vid gemensam vårdnad (12 kap. 15 § SFB). Om enbart en förälder har vårdnaden har denne rätt till samtliga dagar (12 kap. 14 § SFB).

En förälder kan genom skriftlig anmälan avstå från rätten att få föräldrapenning till förmån för den andra föräldern. Detta gäller dock inte tre månader (90 dagar) med föräldrapenning på sjukpenningnivå som är reserverade för vardera föräldern (12 kap. 17 § SFB).

Överlåtelse av tillfällig föräldrapenning

En förälder som är vårdnadshavare kan överlåta sin rätt till tillfällig föräldrapenning till en annan försäkrad som avstår från förvärvsarbete för att vårda ett barn så att föräldern kan fortsätta förvärvsarbete (13 kap. 31 a § SFB).

Föräldraledighetslagen

En arbetstagare har som förälder rätt till ledighet från sin anställning enligt föräldraledighetslagen (1995:584). Med föräldrar avses enligt 1 § föräldraledighetslagen den som är biologisk förälder eller adoptivförälder, den som utan att vara förälder är rättslig vårdnadshavare och har vård om ett barn samt den som har tagit emot ett barn för stadigvarande vård och fostran i sitt hem, exempelvis familjehemsföräldrar samt den som stadigvarande sammanbor med en förälder under förutsättning att arbetstagaren är eller har varit gift med eller har eller har haft barn med denna förälder.

Propositionen

Regeringen föreslår att en förälders sambo ska ha rätt till föräldrapenning och likställas med en förälder vid tillämpning av bestämmelserna om föräldrapenningsförmåner utan krav på att föräldern och sambon ska ha varit gifta med varandra eller ha eller ha haft barn tillsammans. Enligt regeringens mening är det positivt att flera vuxna med föräldraansvar kommer att kunna ta omvårdnadsansvar. Förslaget bedöms öka flexibiliteten och även vara positivt för barns välmående och uppväxtvillkor. Regeringen föreslår också att reglerna om föräldraledighet i föräldraledighetslagen ändras så att en förälders sambo likställs med en förälder utan krav på tidigare äktenskap eller gemen-

samma barn. I föräldraledighetslagen föreslås också att vissa begrepp ändras så att dessa stämmer bättre överens med begrepp i föräldrabalken och socialförsäkringsbalken. Regeringen anger att reglerna för föräldrapenningen och den tillfälliga föräldrapenningen nu blir mer lika, vilket förenklar regelverket och tillämpningen. Dessutom underlättas administrationen och föräldrarnas förutsättningar att planera på både kort och lång sikt.

Vidare föreslår regeringen att dagar med föräldrapenning på grundnivå ska ingå i den tid under vilken en förälder inte kan lämna över sin rätt till föräldrapenning (den s.k. reserverade tiden). Regeringen anser att incitamenten för män och kvinnor att dela föräldrapenningen mer lika därmed kommer att öka, och detta oavsett föräldrarnas inkomstnivåer. En mer jämställd fördelning av föräldrapenningen ökar även barns tillgång till båda föräldrarnas omsorg och kan bidra till en snabbare etablering på arbetsmarknaden för framför allt utrikes födda kvinnor. Om män och kvinnor delar mer lika på barns vård och båda deltar på arbetsmarknaden kan hushållens sårbarhet för ekonomisk utsatthet minska, vilket får anses positivt för barns levnadsvillkor.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2019. Äldre föreskrifter i socialförsäkringsbalken ska fortfarande gälla för föräldrapenningsförmåner som avser dagar före ikraftträdandet.

Motionerna

Johan Forssell m.fl. (M) begär i kommittémotion 2018/19:70 avslag i den del som avser ändringarna i 12 kap. 17 § SFB. Enligt motionärerna bör flexibiliteten inom dagens föräldraförsäkring värnas. De reserverade dagarna bör därför inte utökas till att omfatta även föräldrar med föräldrapenning på grundnivå.

Julia Kronlid m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2018/19:61 yrkande 1 avslag i den delen som gäller att reservera grundnivån i föräldrapenningen. Motionärerna anser att barnfamiljer bör få utforma vardagen utifrån sina unika behov. De ekonomiska konsekvenserna kan bli förödande för familjer om inkomstnivåerna mellan föräldrarna är stora. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att om det finns två vårdnadshavare ska föräldrapenningdagar i första hand kunna erbjudas vårdnadshavare och först i andra hand kunna avstås till förmån för en sambo som enligt lag likställs med förälder. Enligt motionärerna kan det handla om mycket små barn, och utgångspunkten bör vara att föräldrar som är vårdnadshavare och har en stadigvarande relation till barnet i första hand ska dela på föräldrapenningdagarna. Om det är en vårdnadshavare bör dagarna dock alltid kunna avstås till förmån för en sambo som likställs med förälder.

Pia Steensland m.fl. (KD) begär i en kommittémotion 2018/19:66 yrkande 1 avslag på förslaget om att föräldrapenningen på grundnivå ska kvoterats. Motionärerna anser att flexibiliteten i föräldraförsäkringen bör öka och motsätter sig därför all form av kvotering av densamma. Barnfamiljer bör få göra egna val och utforma sina liv utifrån sina egna förutsättningar. I yrkande

2 begärs ett tillkännagivande om att utöka möjligheten för föräldrar att kunna avstå föräldrapenning till förmån för andra närstående. Motionärerna instämmer med regeringens förslag att föräldrar ska kunna överlåta föräldrapenningdagar till en sambo, men anser även att dagar bör kunna överlåtas till andra närstående som inte direkt lever i samma hushåll exempelvis far- och morföräldrar eller vuxna syskon. Det skulle ytterligare öka flexibiliteten för olika familjekonstellationer. Det är viktigt att barn får en trygg anknytning under föräldrapenningstiden och föräldern eller föräldrarna själva bör få avgöra vem som står barnet så nära att föräldrapenningen kan överlåtas.

Utskottets ställningstagande

I dag har en vårdnadshavare möjlighet att avstå dagar med föräldrapenning till förmån för sin sambo enbart i de fall de tidigare har varit gifta med varandra eller har eller har haft barn tillsammans. Om dessa förutsättningar saknas likställs inte sambon med en förälder enligt 11 kap. 4 § SFB och föräldrarnas sambo kan därmed inte få föräldrapenning. Enligt bestämmelsen gäller inte motsvarande krav för att en förälders make ska likställas med en förälder. I likhet med regeringen anser utskottet att skillnaden i regelverket framstår som omotiverad och omodern. En person som stadigvarande bor tillsammans med en vårdnadshavare kan enligt utskottets mening vara lika delaktig i vården av ett barn och ta föräldrans ansvar även om han eller hon inte är vårdnadshavare till barnet. Förslaget att utvidga föräldrabegreppet och möjligheten att avstå föräldrapenningdagar till förmån för en sambo utan krav på tidigare äktenskap eller gemensamma barn är därför enligt utskottets mening en relevant modernisering som bättre speglar dagens familjerelationer. Utskottet anser liksom regeringen att den föreslagna utvidgningen kan bli betydelsefull för vissa föräldrar och familjekonstellationer och ge barn möjligheter till goda relationer med fler vuxna. Dessutom blir regelverket mer likformigt, vilket bl.a. kan underlätta tillämpningen och administrationen. Utskottet ser också positivt på motsvarande anpassning av bestämmelserna om föräldraledighet i föräldraledighetslagen och att dessa bestämmelser får samma uttryck som i socialförsäkringsbalken och föräldrabalken.

Utskottet noterar att regeringen anger att förslagen kommer att följas upp med hänsyn till föräldrars och barns situation. Utskottet förutsätter att så sker.

Mot bakgrund av vad som anförts tillstyrker utskottet regeringens förslag i denna del. Utskottet avstyrker därmed motion 2018/19:61 (SD) yrkande 2 om att riksdagen ska göra ett tillkännagivande om att föräldrapenningen först i andra hand ska kunna överlåtas till en sambo om det finns två vårdnadshavare.

Utredningen om en modern föräldraförsäkring föreslår i betänkandet Jämställt föräldraskap och goda uppväxtvillkor för barn – en ny modell för föräldraförsäkringen (SOU 2017:101) ytterligare utvidgningar av möjligheterna att avstå föräldrapenning, utan krav på sammanboende eller med andra krav på inbördes relationer mellan vuxna. Betänkandet har varit på

remiss och bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utskottet anser att det arbete som pågår bör avvaktas och avstyrker därmed motion 2018/19:66 (KD) yrkande 2.

Regeringen föreslår att de reserverade dagarna med föräldrapenning ska avse föräldrapenning även på grundnivå. Utskottet anser att föräldraförsäkringens viktigaste funktion är att möjliggöra och underlätta för föräldrar att vara hemma med sina barn under småbarnstiden. Föräldraförsäkringens ska också ge goda förutsättningar för familjens fria val och tid tillsammans samt ge utrymme för flexibla lösningar. Regeringens förslag att reservera även viss tid med föräldrapenning på grundnivå går dock i motsatt riktning. Enligt utskottets mening saknas det anledning att ändra reglerna i den delen. Regeringens förslag till ändring i 12 kap. 17 § SFB avstyrks därför. Därmed tillstyrker utskottet motionerna 2018/19:70 (M), 2018/19:61 (SD) yrkande 1 och 2018/19:66 (KD) yrkande 1.

Reservationer

1. Föräldrapenning för fler familjekonstellationer och reserverad grundnivå, punkt 1 (S, V, L, MP)

av Rikard Larsson (S), Carina Ohlsson (S), Teresa Carvalho (S), Kadir Kasirga (S), Björn Petersson (S), Emma Carlsson Löfdahl (L), Maria Ferm (MP) och Christina Høj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
2. lag om ändring i föräldraledighetslagen (1995:584).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:276 punkterna 1 och 2 samt avslår motionerna

2018/19:61 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:66 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 1 och

2018/19:70 av Johan Forssell m.fl. (M).

Ställningstagande

Om även viss tid med föräldrapenning på grundnivå reserveras ökar incitamenten att dela föräldrapenningen mer lika mellan män och kvinnor, vilket är en viktig målsättning som gäller oavsett föräldrarnas inkomstnivåer. En mer jämställd fördelning av föräldrapenningen ökar även barns tillgång och möjlighet till omsorg av båda föräldrarna och kan även bidra till en snabbare etablering på arbetsmarknaden för framför allt utrikes födda kvinnor. Om vården av barn delas mer lika och förutsättningarna att delta på arbetsmarknaden förbättras för män och kvinnor minskas även hushållens sårbarhet för ekonomisk utsatthet, vilket är positivt för barns levnadsvillkor. Vidare leder en reservering även för föräldrapenning på grundnivå till ett mer likformigt och förenklat regelverk samt underlättar administrationen.

2. Överföring av föräldrapenningsförmåner, punkt 2 (SD)

av Julia Kronlid (SD), Linda Lindberg (SD) och Anne Oskarsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:61 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 2 och
avslår motion
2018/19:66 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 2.

Ställningstagande

Regeringen bör återkomma med förslag om att om det finns två vårdnadshavare bör föräldrapenningdagar i första hand kunna erbjudas den andra vårdnadshavaren och först i andra hand kunna avstås till förmån för en sambo som enligt lag likställs med förälder. Om det bara är en vårdnadshavare bör det dock alltid vara möjligt att avstå dagar till förmån för en sambo som likställs med förälder. Det kan handla om mycket små barn, och utgångspunkten bör vara att föräldrar som är vårdnadshavare och har en stadigvarande relation till barnet ska dela på föräldrapenningdagarna.

3. Överföring av föräldrapenningsförmåner, punkt 2 (KD)

av Pia Steensland (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:66 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 2 och
avslår motion
2018/19:61 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Flexibiliteten inom föräldraförmånerna bör främjas och vi motsätter oss därför all form av kvotering av densamma. Föräldrarnas möjlighet att avstå föräldrapenning till förmån för andra närstående bör dessutom öka. Vi instämmer med regeringens förslag att föräldrar ska kunna överlåta föräldrapenningdagar till en sambo, men anser även att dagar bör kunna överlåtas till andra närstående som inte direkt lever i samma hushåll, som exempelvis far- och morföräldrar eller vuxna syskon. Det är viktigt att barn får en trygg anknytning under föräldrapenningtiden och föräldern eller föräldrarna bör själva få avgöra vem som står barnet så nära att föräldrapenningen kan överlåtas.

Särskilt yttrande

Föräldrapenning för fler familjekonstellationer och reserverad grundnivå, punkt 1 (C)

Solveig Zander (C) anför:

Centerpartiet tillstyrker i stora delar propositionen eftersom vi vill att föräldraförsäkringen ska omfatta fler familjekonstellationer och att även en sambo ska kunna ta ledigt från jobbet. Däremot motsätter vi oss den del som handlar om att även dagar på grundnivå ska reserveras. För barns bästa och barns rätt till båda sina föräldrar vill vi ha en enkel, modern och flexibel föräldraförsäkring som ger alla föräldrar möjlighet att kombinera arbete med föräldraskap. En försäkring som också tar hänsyn till att familjer ser olika ut och måste ges frihet att, hemma vid köksbordet, själva få bestämma hur föräldrapenningdagarna ska användas och fördelas. Som vi framfört i flera andra sammanhang värnar vi familjers valfrihet och vill inte öronmärka fler månader.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2017/18:276 Föräldrapenning för fler familjekonstellationer och reserverad grundnivå:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i föräldraledighetslagen (1995:584).

Följdmotionerna

2018/19:61 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

1. Riksdagen avslår den del av propositionen som avser att grundnivån i föräldrapenningen ska reserveras.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i de fall det finns två vårdnadshavare ska föräldrapenningdagar som går att överföra i första hand erbjudas vårdnadshavarna och i andra hand kunna överlåtas till en sambo som enligt lag kan likställas med förälder och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:66 av Pia Steensland m.fl. (KD):

1. Riksdagen avslår förslaget om att föräldrapenning på grundnivån ska kvoterats.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka möjligheten för föräldrar att överlåta föräldrapenning till andra närstående och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:70 av Johan Forssell m.fl. (M):

Riksdagen avslår regeringens förslag i den del det avser ändring i 12 kap. 17 § socialförsäkringsbalken i enlighet med vad som anges i motionen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 4 och 5 §§, 12 kap. 17 § och 13 kap. 31 a § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

4 §

Vid tillämpningen av bestämmelserna om föräldrapenningsförmåner likställs med en förälder följande personer:

1. förälders make som stadigvarande sammanbor med föräldern,
2. förälders sambo *som tidigare* 2. förälders sambo,
har varit gift med eller har eller
har haft barn med föräldern,
3. särskilt förordnad vårdnadshavare som har vård om barnet, och
4. blivande adoptivförälder.

5 §

När det gäller tillfällig föräldrapenning likställs med en förälder även följande personer:

1. förälders sambo i annat fall än som avses i 4 § 2, och
2. familjehemsförälder.

Första stycket gäller inte i fall som avses i 13 kap. 8 och 9 §§.

När det gäller tillfällig föräldrapenning likställs med en förälder även familjehemsförälder.

12 kap.

17 §¹

En förälder kan genom skriftlig anmälan till Försäkringskassan avstå rätten att få föräldrapenning till förmån för den andra föräldern.

Detta gäller dock inte föräldrapenning på sjukpenningnivå enligt 21 och 22 §§ såvitt avser en tid om

Detta gäller dock inte föräldrapenning på sjukpenningnivå *eller grundnivå* enligt 21–23 §§ såvitt avser en tid om

1. 90 dagar för varje barn, eller
2. 90 dagar för barnen gemensamt vid flerbarnsfödelse.

¹ Senaste lydelse 2015:674.

I anmälan ska det anges vilka ersättningsnivåer enligt 18 § avståendet avser.

13 kap.

31 a §

Försäkringskassan får besluta att en annan person som är försäkrad för tillfällig föräldrapenning och som avstår från förvärvsarbete ska få rätt till tillfällig föräldrapenning för att i stället för föräldern vårda ett barn som inte har fyllt tre år. Som villkor för detta gäller

1. att föräldern på grund av egen sjukdom eller smitta inte kan vårda barnet,

2. att föräldern enligt 12 kap. 14–16 §§ har rätt att själv uppbära föräldrapenningen eller skulle ha haft rätt att själv uppbära föräldrapenningen, och

3. att föräldern inte bor tillsammans med någon som kan beviljas tillfällig föräldrapenning med stöd av bestämmelserna i 11 kap. 4 § 1 eller 2 *eller med stöd av bestämmelserna i 11 kap. 5 § första stycket 1.*

3. att föräldern inte bor tillsammans med någon som kan beviljas tillfällig föräldrapenning med stöd av bestämmelserna i 11 kap. 4 § 1 eller 2.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2019.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för föräldrapenningsförmåner som avser dagar före ikraftträdandet.

2 Förslag till lag om ändring i föräldraledighetslagen (1995:584)

Härigenom föreskrivs att 1 § föräldraledighetslagen (1995:584) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2017/18:190 Föreslagen lydelse

1 §

En arbetstagare har som förälder rätt till ledighet från sin anställning enligt denna lag. I vissa fall har även en annan arbetstagare rätt till ledighet.

Med förälder jämställs den som

1. utan att vara förälder är rättslig vårdnadshavare och har vård om ett barn,
2. har tagit emot ett barn för stadigvarande vård och fostran i sitt hem,
3. stadigvarande sammanbor med en förälder under förutsättning att arbetstagaren är eller har varit gift med eller har eller har haft barn med denna förälder.

Med förälder likställs följande personer:

1. förälders make som stadigvarande sammanbor med föräldern,
2. förälders sambo,
3. särskilt förordnad vårdnadshavare som har vård om barnet,
4. den som efter socialnämndens medgivande har tagit emot ett barn för stadigvarande vård och fostran i syfte att adoptera barnet (blivande adoptivförälder), och
5. den som har tagit emot ett barn för stadigvarande vård och fostran i ett enskilt hem som inte tillhör någon av barnets föräldrar eller någon annan som har vårdnaden om barnet (familjehemsförälder).

Bestämmelser om förbud mot missgynnande behandling av arbetsökande och arbetstagare finns i 16 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2019.